

DODATOK č. 1
K školskému poriadku

Január 2026

Osobitosti výchovy a vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania

Od septembra 2023 je v platnosti nový systém podporných opatrení, ktorý poskytuje podporu vo výchove a vzdelávaní každému dieťaťu a žiakovi s akýmikoľvek prekážkami. Takéto vzdelávanie napĺňa ideu rovnosti šancí pre všetkých, rovnosti prístupu ku vzdelávaniu a v konečnom dôsledku k zabezpečeniu sociálnej inklúzie. Jednotlivé podporné opatrenia reagujú na rozmanité výchovno-vzdelávacie potreby detí a žiakov a môžu mať dočasný i trvalý charakter. Na druhej strane odzrkadľovať môžu zdravotný stav, životné či iné podmienky, v ktorých sa dieťa nachádza.

Cieľom podporného opatrenia podľa § 145a ods. 2, písm. a) školského zákona - Poskytovanie výchovy a vzdelávania na základe úpravy cieľov, metód, foriem a prístupov vo výchove a vzdelávaní - je poskytnúť individualizovanú podporu a prispôbiť vyučovanie tak, aby sa zabezpečilo optimálne prostredie pre výchovu a vzdelávanie a rozvoj každého dieťaťa/žiaka. Podporné opatrenie reflektuje právo dieťaťa/žiaka na inkluzívnu výchovu a vzdelávanie, na individuálny prístup rešpektujúci jeho potreby, schopnosti a možnosti, nadanie a zdravotný stav. Podporné opatrenie je členené na základe možných vývinových a psychosociálnych oslabení. Oslabením sa rozumie znížená schopnosť, zručnosť alebo funkčnosť napríklad vykonávať pohyb, sústrediť sa, zmyslovo prijímať a spracúvať informácie a podobne. Oslabenie môže byť zapríčinené trvalými alebo dočasnými zmenami vo vývine dieťaťa/žiaka, ale aj vplyvom traumy, či nepriaznivej a ťažkej životnej situácie. Dané oslabenie môže mať dočasný, alebo trvalý charakter.

Jednotlivé "oslabenia" sú diferencované 7 do oblastí:

- pohybových schopností,
- zmyslového vnímania,
- kognitívnych schopností a exekutívnych funkcií,
- komunikačnej schopnosti,
- sociálnych zručností,
- emocionality,
- sebaobsluhy a autonómie.

Podporné opatrenie vyžaduje dôkladnú identifikáciu a porozumenie jednotlivých potrieb, schopností a vývinových špecifik detí, čo sa reflektuje do zvýšených požiadaviek a nárokov na spoluprácu medzi pedagogickými zamestnancami (učiteľmi, vychovávateľmi, pedagogickými asistentmi), školským podporným tímom, rodinami, zákonnými zástupcami, zamestnancami zariadenia poradenstva a prevencie a inými relevantnými zainteresovanými stranami.

Reformu reprezentuje Katalóg podporných opatrení (Katalóg) a jeho obsahom sú podporné opatrenia, ktoré sa viažu na spomínané rôzne výchovno-vzdelávacie potreby detí a žiakov.

Katalóg podporných opatrení

Podporné opatrenia sa vzťahujú na široké spektrum možných prekážok vo výchove a vzdelávaní detí v materskej škole. Dotýkajú sa nasledujúcich oblastí:

- úprav cieľov, metód, foriem a prístupov vo výchove a vzdelávaní,
- poskytovania výchovy a vzdelávania na základe úpravy obsahu výchovy a vzdelávania a hodnotenia výsledkov dosiahnutých deťmi a žiakmi vo výchove a vzdelávaní,
- rozvoja pohybovej schopnosti, zmyslového vnímania, komunikačnej schopnosti, kognitívnej schopnosti, sociálno-komunikačných zručností, emocionality a sebaobsluhy
- podpory dosahovania školskej spôsobilosti,
- poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy,
- doučovania alebo cieleného učenia na dosiahnutie najvyššieho individuálneho kognitívneho potenciálu dieťaťa a žiaka,
- skvalitnenia podmienok výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia,
- osobitých foriem komunikácie dieťaťa so zdravotným postihnutím alebo žiaka so zdravotným postihnutím so školou alebo školským zariadením,
- podpory sociálneho zaradenia,
- pôsobenia pedagogického asistenta v triede,
- sebaobslužných úkonov čase výchovno-vzdelávacieho procesu,

- špeciálnych edukačných publikácií a kompenzačných pomôcok,
- úprav priestorov školy určených na podporu vnímania a nadobúdania zručností,
- odstraňovania fyzických bariér v priestoroch školy alebo školského zariadenia a organizačných bariér pri výchove a vzdelávaní,
- diétného stravovania,
- prevencie na podporu fyzického zdravia, duševného zdravia a prevencie výskytu rizikového správania,
- krízovej intervencie.

PO sa deťom a žiakom poskytujú na základe zhodnotenia ich opodstatnenosti. Pre všetky deti na základe potrieb školy, bez nutnosti vystavenia vyjadrenia sú určené dve PO.

1. zabezpečenie činností na rozvoj pohybovej schopnosti, zmyslového vnímania, komunikačnej schopnosti, kognitívnej schopnosti, sociálno-komunikačných zručností, emocionality a sebaobsluhy (§145a, písm. c) zákona č. 245/2008 Z. z.) zodpovedajúce individuálnym potrebám daného dieťaťa,

Viac info: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/zabezpecenie-cinnosti-na-rozvoj-pohybovej-schopnosti-zmysloveho-vnimania-komunikacnej-schopnosti-kognitivnej-schopnosti-socialno-komunikacnych-zrucnosti-emocionality-a-sebaobsluhy/>

2. zabezpečenie doučovania alebo cieleného učenia na dosiahnutie najvyššieho individuálneho kognitívneho potenciálu dieťaťa (§145 a, psím. f) zákona č. 245/2008 Z. z.) zodpovedajúce individuálnym potrebám daného dieťaťa.

Viac info: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/zabezpecenie-doucovania-alebo-cieleneho-ucenia-na-dosiahnutie-najvyssieho-individualneho-kognitivneho-potencialu-dietata-alebo-ziaka/>

Ďalšia skupina PO (celkom desať) sa deťom poskytuje na základe zhodnotenia ich opodstatnenosti diagnostikou (pedagogickou, orientačnou alebo odbornou), a to na základe vyjadrenia školy (1. a 2. stupeň podporných úrovní v systéme poradenstva a prevencie) alebo zariadenia poradenstva a prevencie (3. - 5. stupeň podpornej úrovne v systéme poradenstva a prevencie). Posledná skupina PO (deväť) je priamo spojená s odbornou diagnostikou

špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb a je podmienená vyjadrením zariadenia poradenstva a prevencie.

Zariadenia poradenstva a prevencie môžu navrhnúť aj tie PO, ku ktorým sa vyjadruje škola alebo školské zariadenie (podporná úroveň 1. a 2. stupňa). Pri týchto PO poradenské zariadenie určí, či súvisia so ŠVVP. Diagnostika ŠVVP nie je v kompetencii školy.

Postup pri získavaní podporného opatrenia (ďalej PO)

Dieťa alebo žiak môže získať konkrétne podporné opatrenie v jednoduchom procese v zásade zhrnutých do štyroch krokov.

1. Zákonný zástupca žiada o vypracovanie Vyjadrenia na účel poskytnutia podporného opatrenia. Vyjadrenie na účel poskytnutia podporného opatrenia je vydané v nadväznosti na diagnostické vyšetrenie uskutočnené v škole - napr. pedagogický/odborný zamestnanec školy - alebo v školskom zariadení, napr. v ZPP, ktorým sa potvrdí/nepotvrdí potreba poskytnutia PO.
2. Učiteľ, školský špeciálny pedagóg alebo odborný zamestnanec školy alebo školského zariadenia vypracuje toto vyjadrenie, v ktorom odporučí konkrétne podporné opatrenia a ich rozsah a vyjadrenie poskytne žiadateľovi/zákonnému zástupcovi.
3. Žiadateľ, na základe spracovaného Vyjadrenia, požiada riaditeľa školy alebo školského zariadenia o poskytnutie podporných opatrení. PO možno požiadať riaditeľa školy len na základe Vyjadrenia na účel poskytnutia PO. Toto vyjadrenie môže byť samostatnou súčasťou správy z diagnostického vyšetrenia, ak závery vyšetrenia indikujú opodstatnenie priznania PO.
4. Riaditeľ školy alebo školského zariadenia zohľadní všetky podmienky školy (personálne, finančné, materiálno-technické, priestorové) na poskytnutie opatrenia a písomne sa vyjadří k jeho poskytnutiu.

ŠTANDARDY DORŽIAVANIA ZÁKAZU SEGREGÁCIE VO VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ

Článok 1

Všeobecná časť

Segregácia je porušením základných princípov, na ktorých je postavená moderná demokratická spoločnosť: rovnosť, ľudská dôstojnosť a spravodlivosť. Je porušením zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle antidiskriminačného zákona¹, ale aj porušením zásady rovnosti pred zákonom v zmysle Článku 12 ods. 1 a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého „Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie“. Právna záväznosť Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní vyplýva z § 145 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon): „Práva ustanovené týmto (pozn. školským) zákonom sa zaručujú rovnako každému uchádzačovi, dieťaťu, žiakovi a poslucháčovi v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania vo vzdelaní ustanovenou osobitným predpisom - Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou. Pri dodržiavaní zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní škola a školské zariadenie postupuje podľa Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní (ďalej len „Štandardy“), ktoré vydáva MŠVVaM SR a ich znenie je súčasťou dodatku školského poriadku.

Podľa Stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní sa inkluzívne vzdelávanie zameriava na plné a účinné zapojenie, prístupnosť, účasť a výsledky všetkých detí, žiakov a študentov. Inklúzia znamená aj prístup a postup k vysoko kvalitnému formálnemu a neformálnemu vzdelávaniu bez diskriminácie. Tento prístup zahŕňa poskytnutie podpory, vykonanie primeraných úprav a včasných zásahov v takej miere, aby všetky deti, žiaci a študenti dokázali naplniť svoj potenciál. Je zameraný na „celú osobu“ a má za cieľ ukončiť segregáciu vo vzdelávaní zaistením inkluzívnej triednej výučby v prístupných vzdelávacích inštitúciách s primeranou podporou.

Uplatňovanie Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní pre školy a školské zariadenia v zmysle školského zákona znamená zavedenie a dodržiavanie pravidiel,

princípov a postupov na predchádzanie segregácie, identifikáciu rizika segregácie a nápravu segregáčného konania, pokiaľ bolo indikované na základe kontroly.

Štandardy sú základné pravidlá, princípy a postupy predchádzania a eliminácie segregácie vo výchove a vzdelávaní. Ich uplatňovanie prispieva k dodržiavaniu princípov výchovy a vzdelávania podľa školského zákona v školách a školských zariadeniach. Vychádzajú z ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa:

Článok 2 ods. 1: Zabezpečiť práva ustanovené týmto Dohovorom každému dieťaťu nachádzajúcemu sa pod ich jurisdikciou bez akejkoľvek diskriminácie podľa rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národnostného, etnického alebo sociálneho pôvodu, majetku, telesnej alebo duševnej nespôsobilosti, rodu a iného postavenia dieťaťa alebo jeho rodičov alebo zákonných zástupcov.

Článok 2 ods. 2: Urobiť potrebné opatrenia na to, aby bolo dieťa chránené pred všetkými formami diskriminácie alebo trestania, ktoré vyplývajú z postavenia, činnosti, vyjadrených názorov alebo presvedčenia jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo členov rodiny.

Článok 3 ods. 1: Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Článok 29 ods. 1: Výchova a vzdelávanie dieťaťa má smerovať k:

- a) rozvoju osobnosti dieťaťa, jeho jedinečných daností a duševných a fyzických schopností v ich najvyššej možnej miere;
- b) rozvíjaniu úcty k ľudským právam a základným slobodám a k zásadám zakotveným v Charte Organizácie Spojených národov;
- c) rozvíjaniu úcty k rodičom, k vlastnej kultúrnej, jazykovej a hodnotovej identite a k hodnotám krajiny, v ktorej dieťa žije i k hodnotám krajiny svojho pôvodu a k iným kultúram
- d) príprave dieťaťa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia, mieru, znášateľnosti, rovnosti pohlaví a priateľstva medzi všetkými národmi, etnickými, národnostnými a náboženskými skupinami a osobami domorodého pôvodu;
- e) rozvíjaniu úcty k prírodnému prostrediu.

Štandardy v prepojení na metodickú príručku napomáhajú naplneniu princípu „zákazu všetkých foriem diskriminácie a obzvlášť segregácie“. Segregáciu vo výchove a vzdelávaní definuje školský zákon nasledovne: „konanie alebo opomenutie konania, ktoré je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu a v dôsledku ktorého dochádza alebo by mohlo dôjsť k priestorovému, organizačnému alebo sociálnemu vylúčeniu skupiny detí a žiakov alebo účastníkov výchovy a vzdelávania alebo k ich oddelenému vzdelávaniu okrem vzdelávania poskytovaného v súlade s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná pri uplatňovaní práv národnostných menšín na výchovu a vzdelanie v jazyku príslušnej národnostnej menšiny a pri vytváraní podmienok na vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním so zohľadnením ich vôle a záujmov a vôle a záujmov ich zákonných zástupcov, ak je účasť na takom vzdelávaní voliteľná a zodpovedá úprave podmienok výchovy a vzdelávania podľa tohto zákona, osobitne pre výchovu a vzdelávanie na rovnakom stupni vzdelania.“

Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní sa týkajú všetkých oblastí, upravuje školský poriadok podľa školského zákona (Zákon č. 245/2008 Z. z., § 153 ods. 1):

- výkon práv a povinností žiakov a ich zákonných zástupcov v škole, pravidlá vzájomných vzťahov a vzťahov s pedagogickými zamestnancami a ďalšími zamestnancami školy,
- prevádzka a vnútorný režim školy,
- podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí a žiakov a ich ochrany pred sociálnopatologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím,
- podmienky nakladania s majetkom, ktorý škola alebo školské zariadenie spravuje, ak tak rozhodne zriaďovateľ.

Článok 2

Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní

Štandardy postojov a hodnôt

Základným predpokladom pre úspešné zavedenie štandardov, ktoré zabezpečia proces prevencie, či odstraňovania segregácie vo výchove a vzdelávaní je zásadný posun v oblasti postojového a hodnotového nastavenia, kultivácie verejného diskurzu a 2 § 3 písm. f) zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon) 3 § 2 písm. ai) zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon) – účinnosť nadobúda 1. 1. 2025.

Spoločnosť 21. storočia potrebuje občanov, ktorí majú také hodnoty, postoje, schopnosti, poznanie a kritické myslenie, aby mohli fungovať ako demokratickí a interkultúrne kompetentní občania. Postojové a hodnotové štandardy sú definované na základe kľúčových ukazovateľov (deskriptorov), ktoré boli vytvorené Radou Európy v dokumente Referenčný rámec kompetencií pre demokratickú kultúru. Deskriptory sú popisy a vysvetlenia týkajúce sa konkrétneho žiadúceho správania všetkých aktérov vo vzdelávaní:

- Zaobchádzať so všetkými ľuďmi bez rozdielu s rešpektom,
- Vyjadrovať úctu všetkým bez rozdielu a vnímať rozmanitosť ako príležitosť a prínos pre školu pri príprave a realizovaní aktivít výchovno-vzdelávacieho procesu.
- Vyjadrovať druhým ľuďom uznanie ako rovnocenným ľudským bytostiam.
- Rešpektovať ľudí rôzneho vierovyznania.
- Rešpektovať ľudí, ktorí majú odlišné politické názory.
- Prejavovať záujem spoznať presvedčenia, hodnoty, tradície a pohľady druhých ľudí na svet.
- Dávať priestor druhým ľuďom na vyjadrenie sa.
- Preukázať prebratie zodpovednosti za svoje skutky.
- Ospravedlniť sa, pokiaľ niekomu ublížim.
- Vyjadrovať vôľu a záujem spolupracovať a pracovať s druhými ľuďmi na presadzovaní spoločných záujmov.

Štandardy vyplývajúce z definície segregácie vo výchove a vzdelávaní:

- Škola a školské zariadenie pri uplatňovaní Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vypracuje Plán uplatňovania Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní a využíva Metodickú príručku desegregácie vo výchove a vzdelávaní vydanú Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR.

a) Štandardy priestorovej desegregácie:

- Do všetkých priestorov školy alebo školského zariadenia, určených pre žiakov alebo poslucháčov, je umožnený rovný (nediskriminačný) prístup všetkým žiakom a poslucháčom. Škola alebo školské zariadenie nemá priestory a budovy vyhradené pre jednotlivé skupiny

žiacov vytvorené za účelom ich vylučovania alebo neprípustného oddeľovania na základe ktoréhokolvek chráneného dôvodu uvedeného v antidiskriminačnom zákone.

- Škola alebo školské zariadenie v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu využíva priestory, ktoré spĺňajú normy stanovené regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva, pričom výchovno-vzdelávací proces žiadnej zo skupín neprebíha v priestoroch, ktorých kvalita je výrazne rozdielna oproti iným priestorom.
- Ak má škola alebo školské zariadenie v jednotlivých vekových kohortách zastúpenie žiakov rôzneho etnického, národného alebo sociálneho pôvodu, farby pleti alebo iného chráneného dôvodu podľa antidiskriminačného zákona, má vytvorené triedy, v ktorých je vyvážené zastúpenie žiakov alebo poslucháčov týchto skupín.

b) Štandardy organizačnej desegregácie:

- Škola alebo školské zariadenie má nastavenú organizáciu školského vyučovania a denný program tak, aby nedochádzalo k vylučovaniu a neprípustnému oddeľovaniu niektorej skupiny žiakov a poslucháčov.
- Všetky skupiny žiakov školy a školského zariadenia majú stanovené rovnaké vzdelávacie štandardy, na základe ktorých pedagogickí zamestnanci, odborní zamestnanci a ďalší zamestnanci vytvárajú učebné osnovy školského vzdelávacieho programu. Úpravy je možné realizovať len u žiakov, ktorým to určuje individuálny vzdelávací program, individuálny učebný plán alebo poskytnuté podporné opatrenia.
- Všetky skupiny žiakov a poslucháčov majú umožnený rovný prístup k materiálno-technickému vybaveniu, učebným materiálom a iným vzdelávacím pomôckam výchovno-vzdelávacieho procesu prislúchajúcemu danému ročníku alebo stupňu vzdelávania.
- Škola alebo školské zariadenie je povinné využiť všetky dostupné prostriedky, nástroje a metódy, aby umožnila prístup ku vzdelávaniu v maximálnej miere všetkým skupinám žiakov aj v prípade krízových udalostí v škole. Po ukončení krízovej udalosti je škola povinná realizovať príslušné podporné opatrenia na kompenzáciu prípadných výpadkov vo výchove a vzdelávaní, ktoré nemohli byť v maximálnej miere riešené počas krízovej situácie.

c) Štandardy sociálnej desegregácie

- Škola alebo školské zariadenie využíva potrebné a dostupné inkluzívne podporné opatrenia na podporu sociálneho začlenenia žiakov a poslucháčov a vytváranie pozitívnej podporujúcej

sociálnej klímy v škole a školskom zariadení, ktorá prispieva k destigmatizácii a odstraňovaniu stereotypov a predsudkov.

- Škola alebo školské zariadenie organizuje a podporuje programy neformálneho vzdelávania a mimoškolské aktivity smerujúce k vytvoreniu priaznivej sociálnej klímy a interkultúrneho porozumenia v rámci školského zariadenia, medzi deťmi ako aj rodičmi.
- Škola alebo školské zariadenie prijíma, vzdeláva a vychováva všetky skupiny žiakov a poslucháčov podľa platných právnych predpisov bez vylučovania a neprípustného oddeľovania na základe akéhokoľvek chráneného dôvodu uvedeného v antidiskriminačnom zákone.
- V škole alebo školskom zariadení neexistujú procesy, postupy a usporiadania (ani na úrovni tried), ktoré vylučujú alebo neprípustne oddeľujú skupiny žiakov alebo poslucháčov na základe akéhokoľvek chráneného dôvodu uvedeného v antidiskriminačnom zákone.
- Škola alebo školské zariadenie umožňuje všetkým skupinám žiakov a poslucháčov, aby sa pre napĺňanie a rozvoj svojho potenciálu zapájali do aktivít a súťaží, ktoré sama organizuje, alebo sú škole a školskému zariadeniu sprostredkované, a aktívne ich k tomu motivuje a podporuje.
- Škola alebo školské zariadenie pri hodnotení žiakov alebo poslucháčov nekoná diskriminačne len na základe ich príslušnosti k niektorej sociálnej alebo etnickej skupine alebo iného chráneného dôvodu podľa antidiskriminačného zákona.